

Sítě duchovního příbuzenství v historické perspektivě

Demosítaři

Katedra demografie a geodemografie

VZDĚLÁVACÍ NADACE JANA HUSA
JAN HUS EDUCATIONAL FOUNDATION

Přírodovědecká fakulta
Univerzita Karlova

Motivace

Předchozí výzkum vzájemného sociálního původu narozených dětí
a jejich kmotrů
Nedostatečně reflektovaný fenomén

Kmotrovství v teorii

Instituce duchovního příbuzenství spojující kmotra, dítě a jeho rodinu
→ **sociální kapitál**
Typy kmotrovství – extenzivní a intenzivní
vertikální a horizontální
příbuzenské a „nové“/výběrové
Povinnosti kmotrů

Cíle

Rekonstrukce a analýza sítí duchovního příbuzenství
Identifikace centrálních kmotrů

Výzkumné otázky

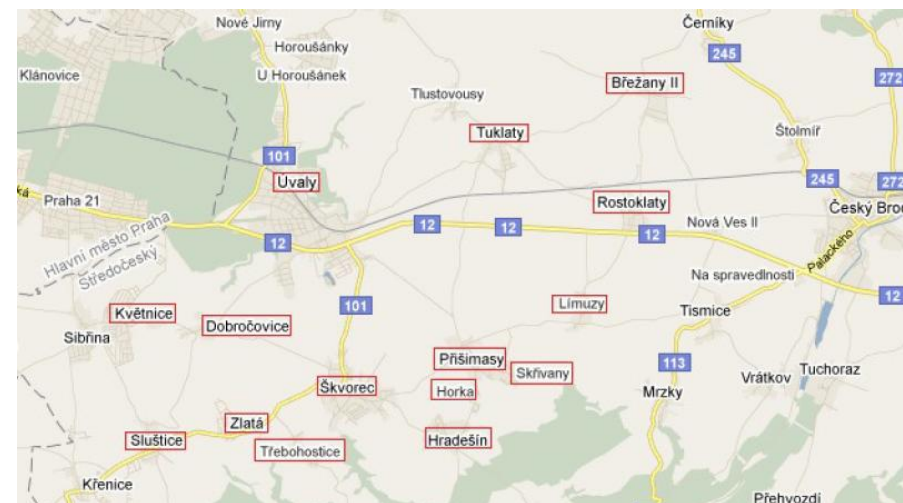
Jak vypadají vztahy uvnitř populace na základě vztahu kmotr-kmotřenec?
Kdo byl komu blízký?
Existovaly „kmotrovské komunity“?
Jaké děti sdílely stejné zdroje sociální podpory?

Církevní matriky pro panství Škvorec

- matriky narozených v letech 1860–1869
 - úplná jmenná excerptce
 - 2 367 narozených dětí
 - 4 406 kmotrů
- matriky zemřelých v letech 1860–1889

Škvorec

- 1869 – 16 obcí, 682 domů a 5 598 obyvatel

Proč sítě při studiu kmotrovství?

Konstrukce sítě duchovního
příbuzenství

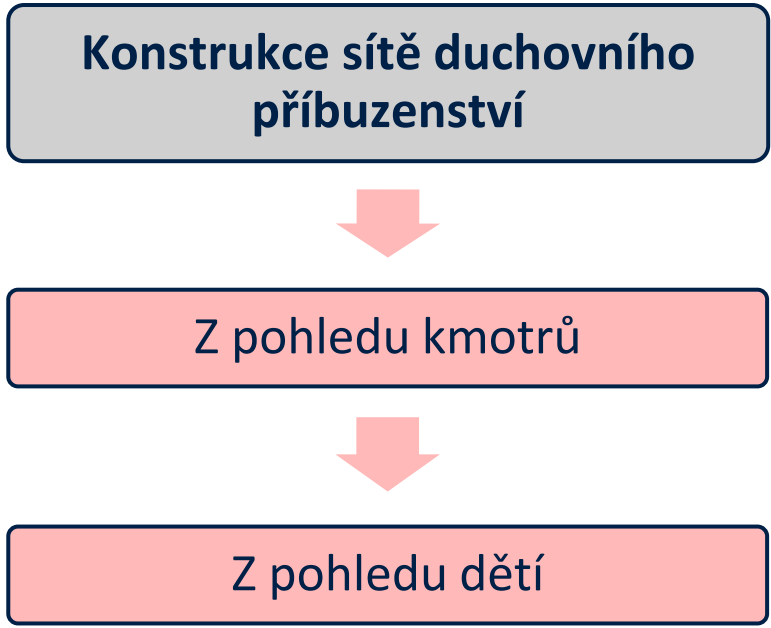

Z pohledu kmotrů

Z pohledu dětí

Metoda

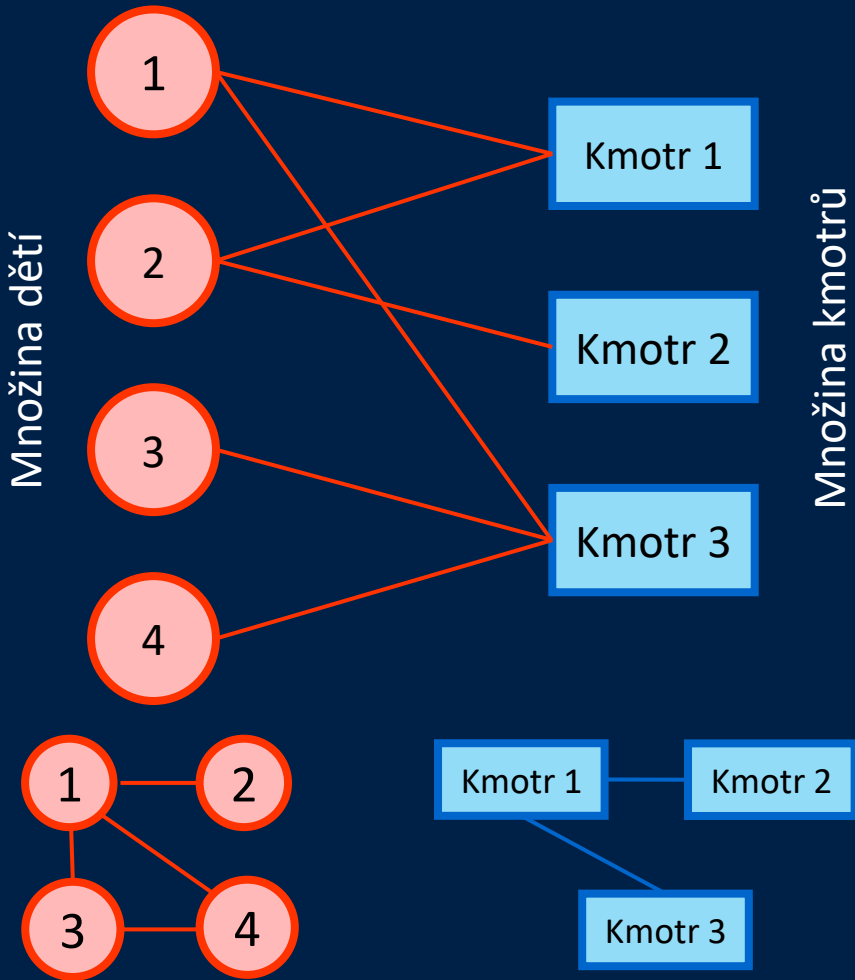

Problematika samostatného postavení žen

Kmotr	ID vlastní	ID v analýze
Muž	Ano	Vlastní
Žena	Ano	ID muže

→ kmotrovská rodina

Princip konstrukce bimodální sítě

Metoda

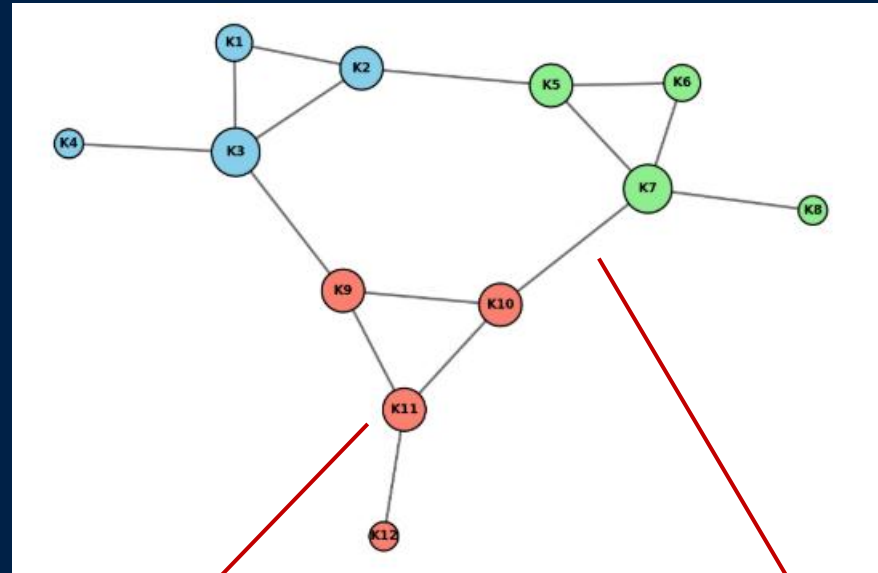
Konstrukce sítě duchovního
příbuzenství

Z pohledu kmotrů

Z pohledu dětí

Velikost uzlu závisí na počtu
kmotrů, s nimiž se kmotr
účastnil křtu jednoho dítěte.

Vazba existuje, pokud se kmotři
účastnili křtu jednoho dítěte.

Tvořily se kolem kmotrů komunity?

Jaké osoby se stávaly kmotry nejčastěji?

Metoda

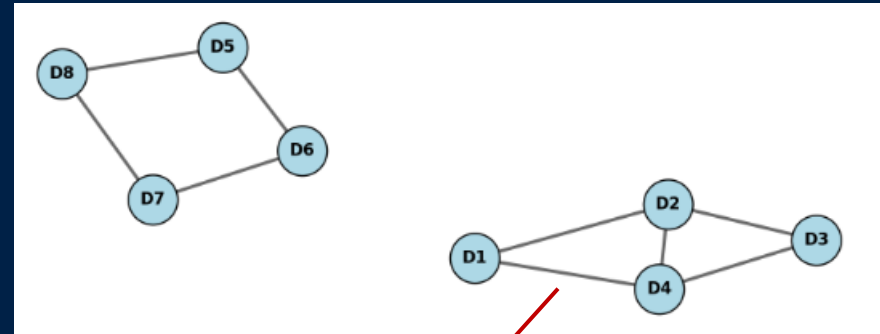
Konstrukce sítě duchovního
příbuzenství

Z pohledu kmotrů

Z pohledu dětí

Vazba existuje mezi kmotřenci, které
měli stejného kmotra.

Zasazeno do geografického kontextu:
Jak se prostorově formují komunity dětí, které
spojuje jeden kmotr?

Výsledek I: z pohledu kmotrů

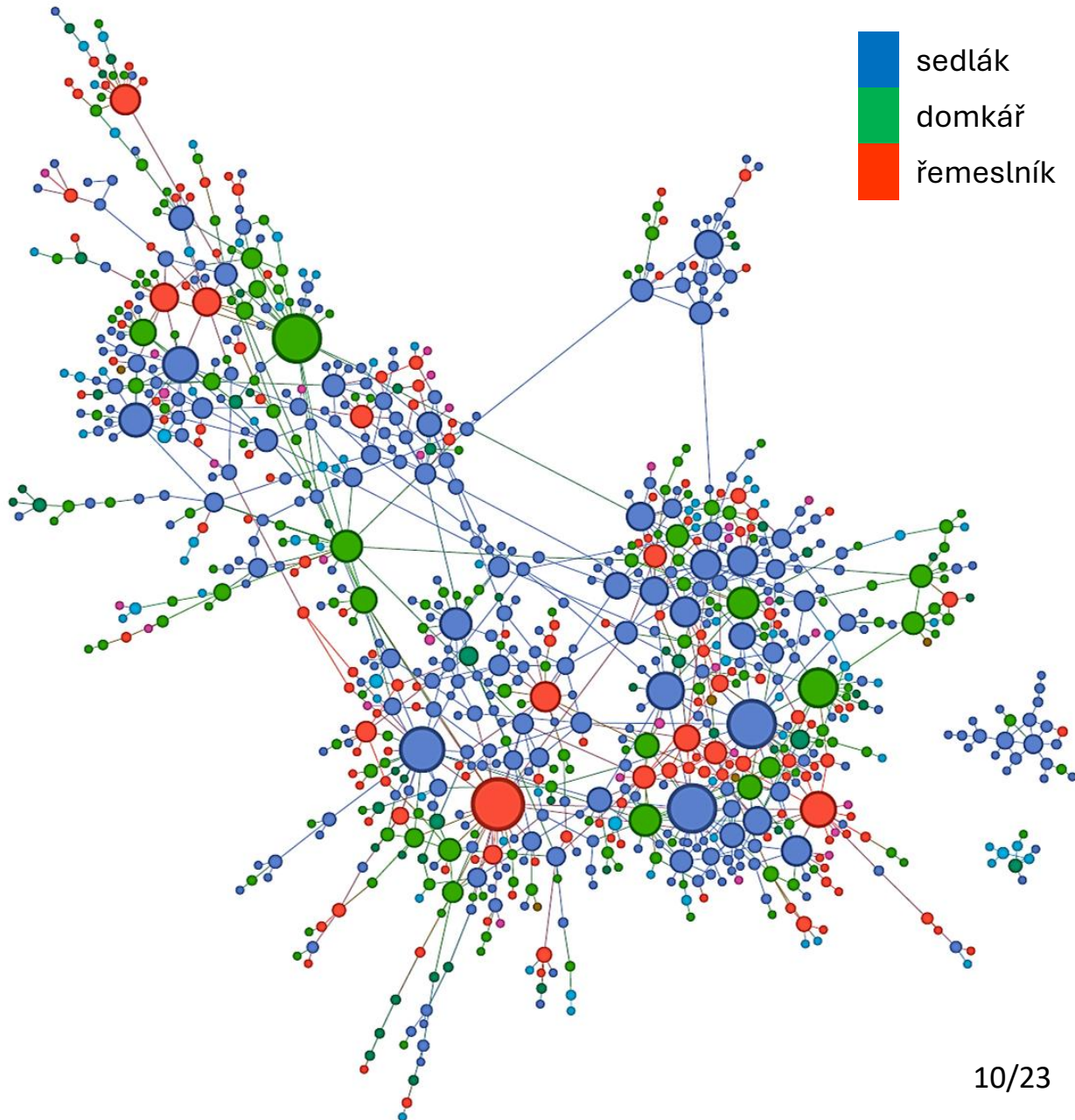
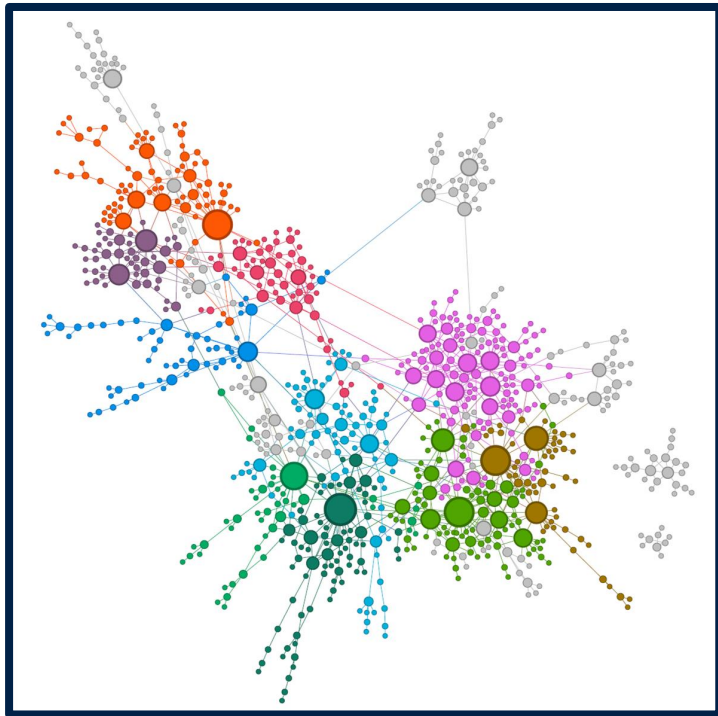

Uzel je kmotr.

Hrana vzniká „spolukmotřením“.

Velikost = počet „spolukmotrů“

Výsledek I: z pohledu kmotrů

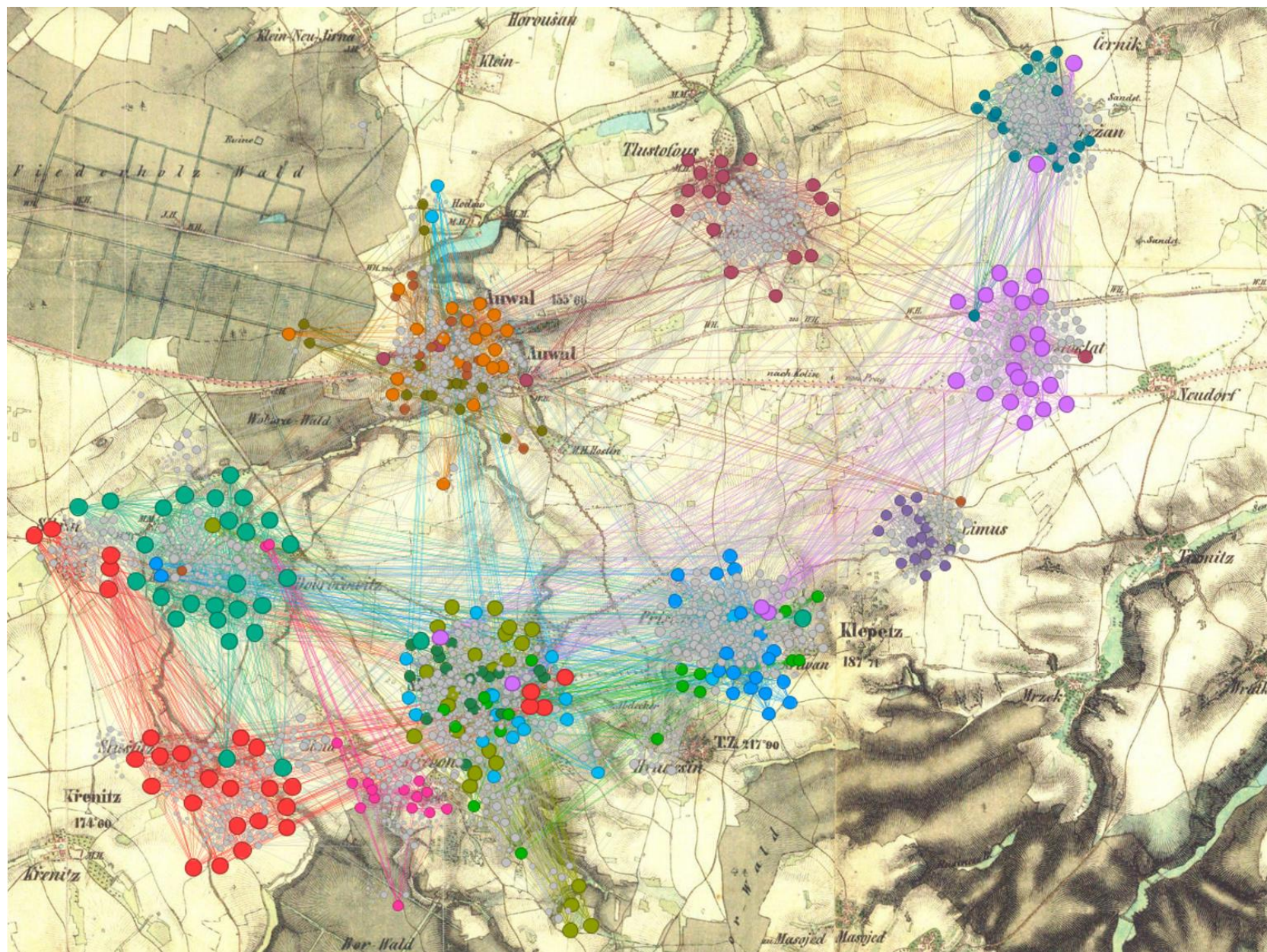

Uzel je kmotr.

Hrana vzniká „spolukmotřením“.

Velikost = počet „spolukmotrů“

Výsledek II – z pohledu dětí

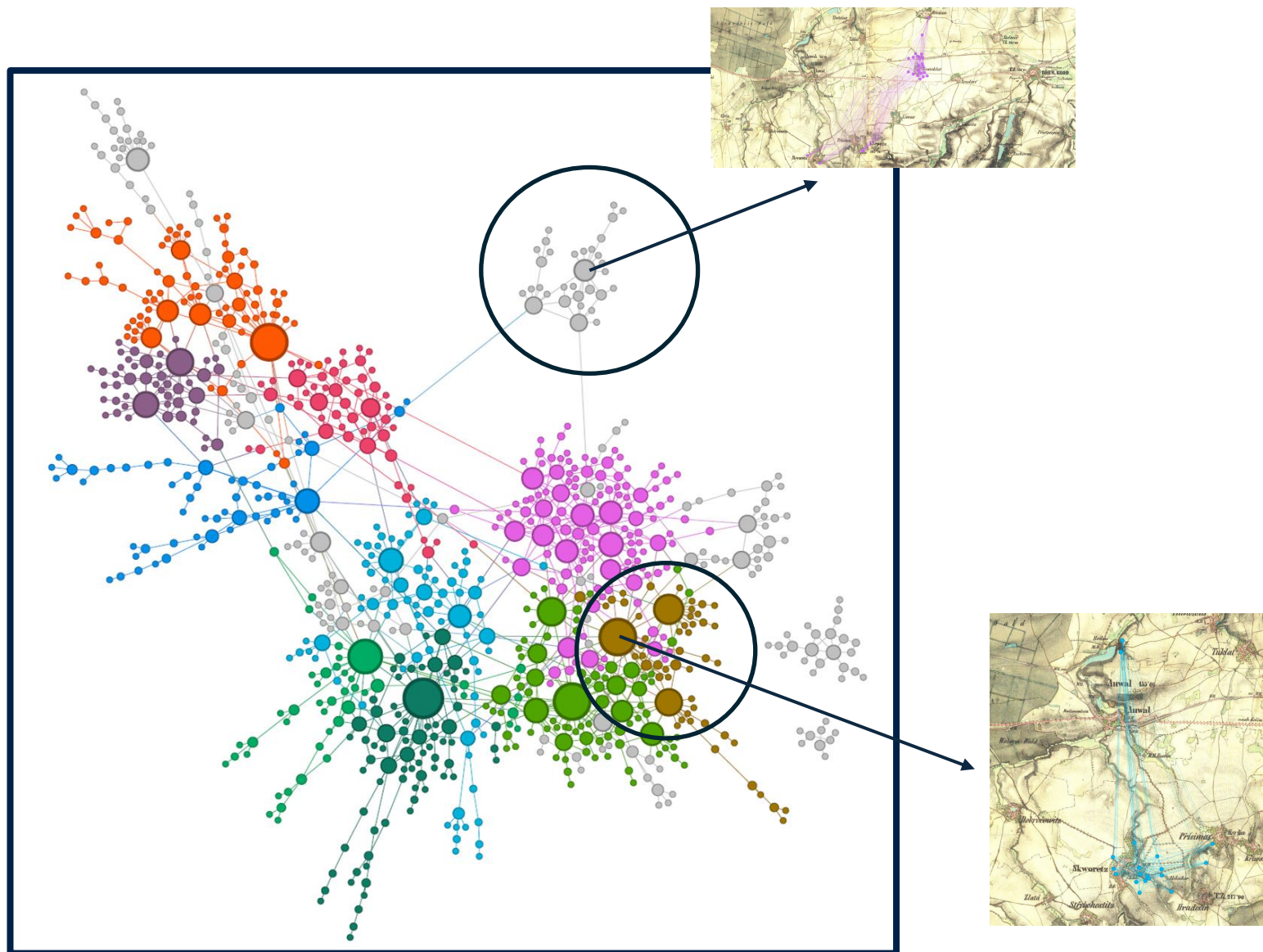
Výsledek III: vybraní centrální kmotři

14 rodin, které se staly v letech 1860–1869 kmotry 15 a více dětí (12,12 % všech dětí)

	Kmotrovská rodina	Kmotr	Kmotra
Počet kmotřenců	20,5	11,9	7,0
Počet kmotřenců, kteří přežili 5. narozeniny	12,7	7,1	5,2
Průměrný věk	–	34,75	31,66

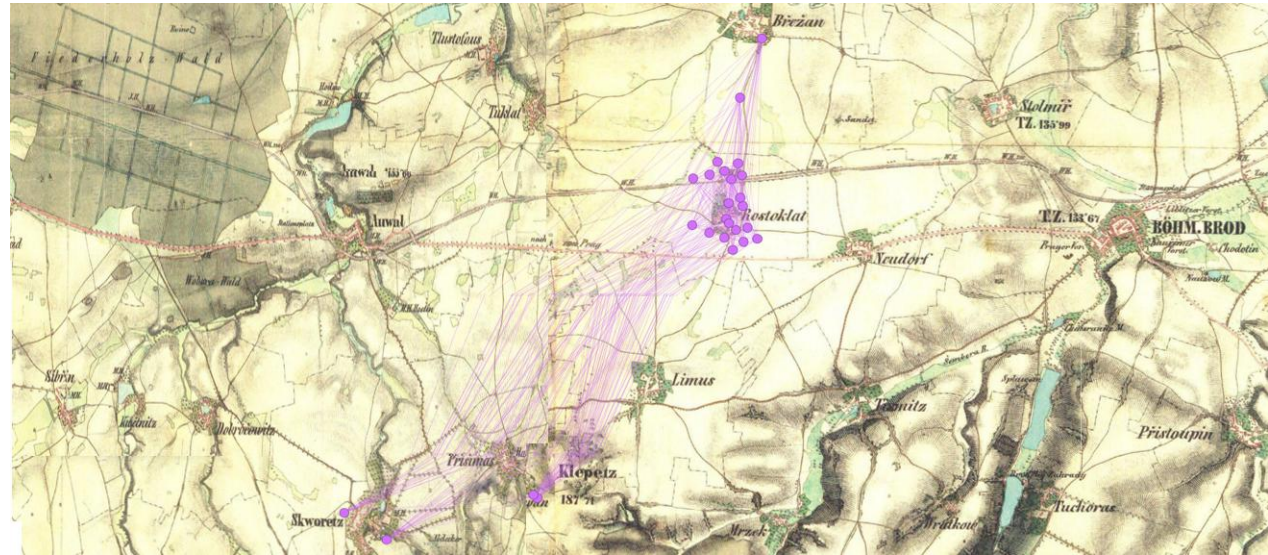
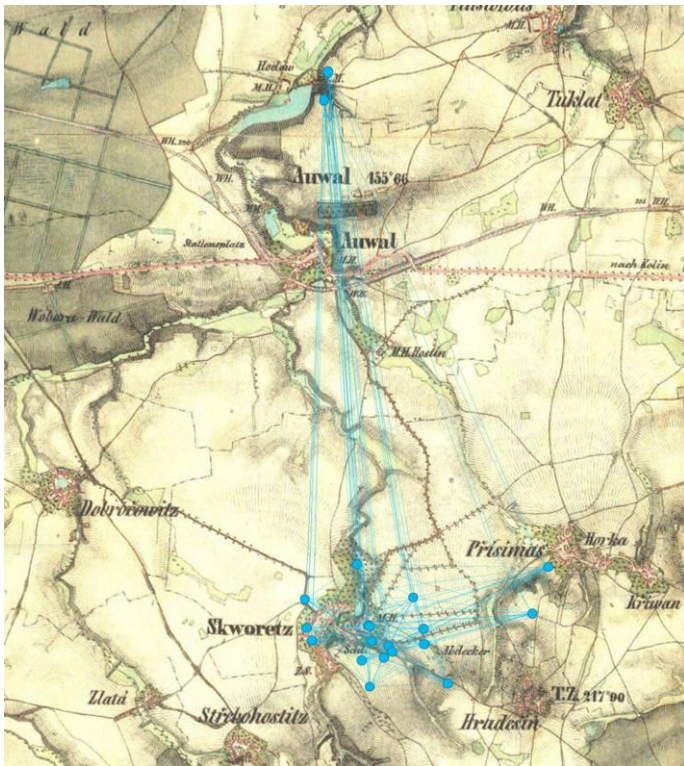
Počet	Minimum	Maximum	Průměr
Vlastních dětí	0	11	6,1
Narození vlastních dětí v letech 1860–1869	0	8	3,1
Vlastních žijících dětí v době křtu kmotřence	1	9	4,4

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

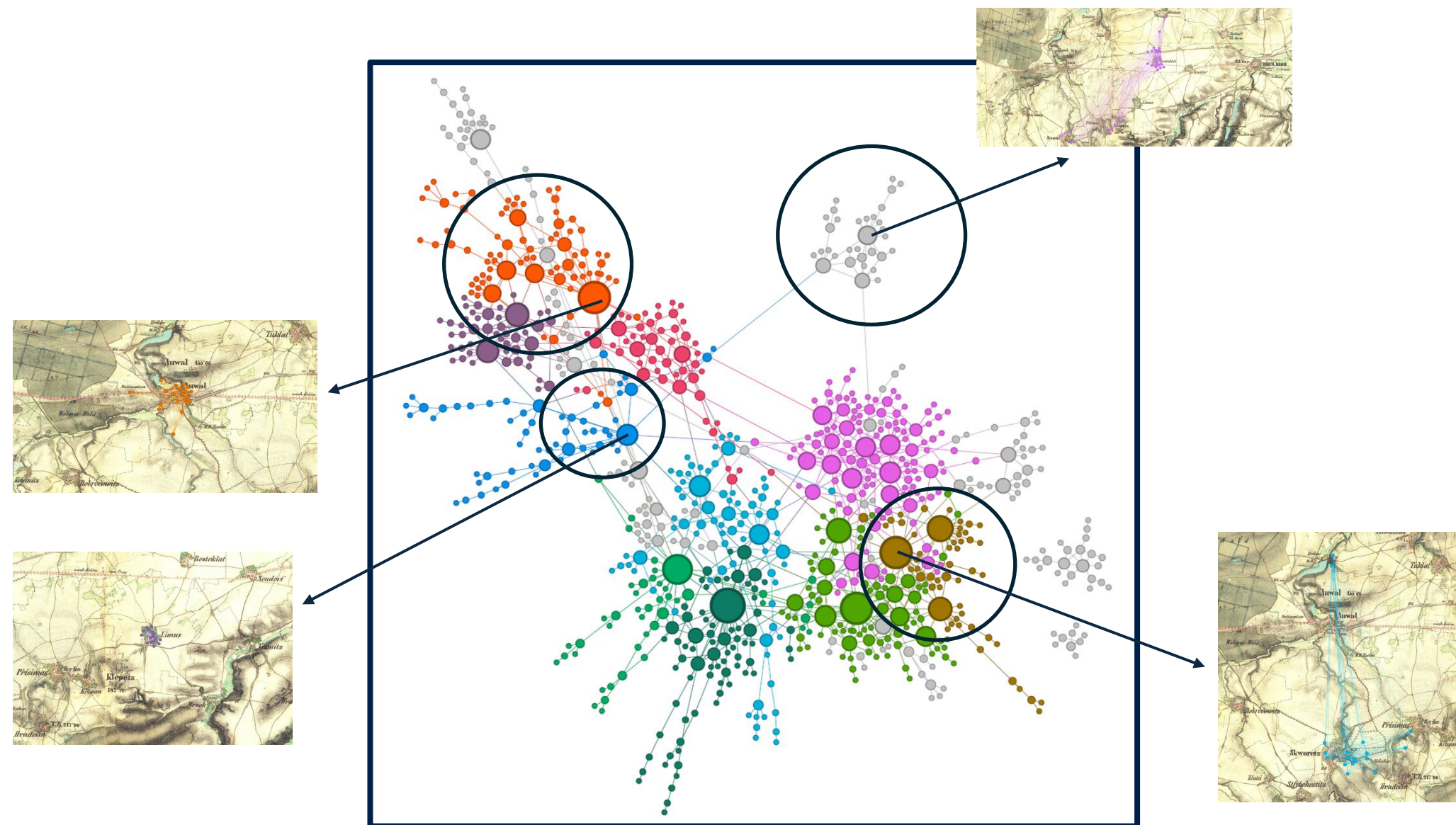
Výsledek III: vybraní centrální kmotři

- rodina Josefa Chrousta (1820–1866) gruntovníka a Barbory, r. N
- nenalezeny žádné vlastní děti
- kmotry 26 dětí (16 z nich přežilo své 5. narozeniny)

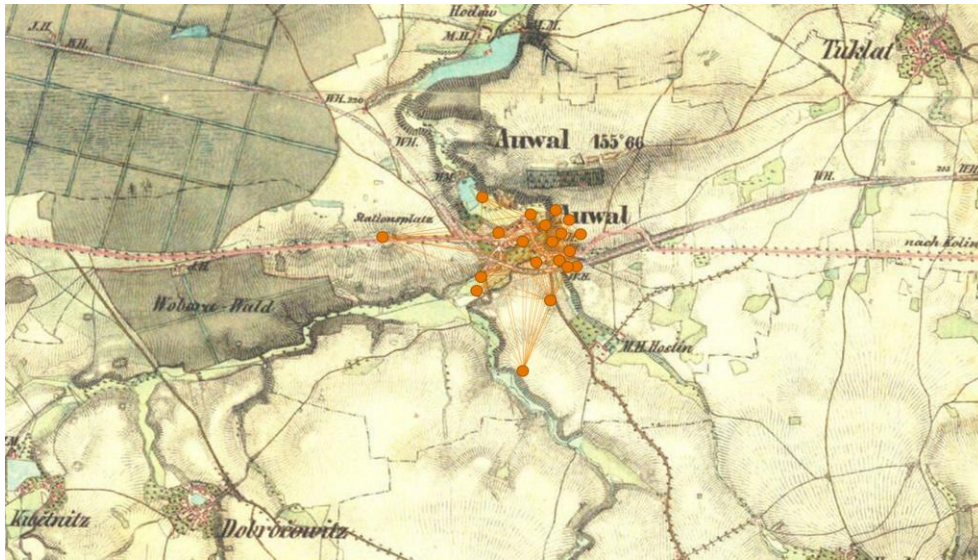

- rodina Františka Šístka (*1829)
grunтовníka a Alžběty, r.
Škorpilové (*1816)
- 5 vlastních dětí (v době
kmotrovství žily 2 děti)
- kmotry 20 dětí (12 z nich přežilo
své 5. narozeniny)

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

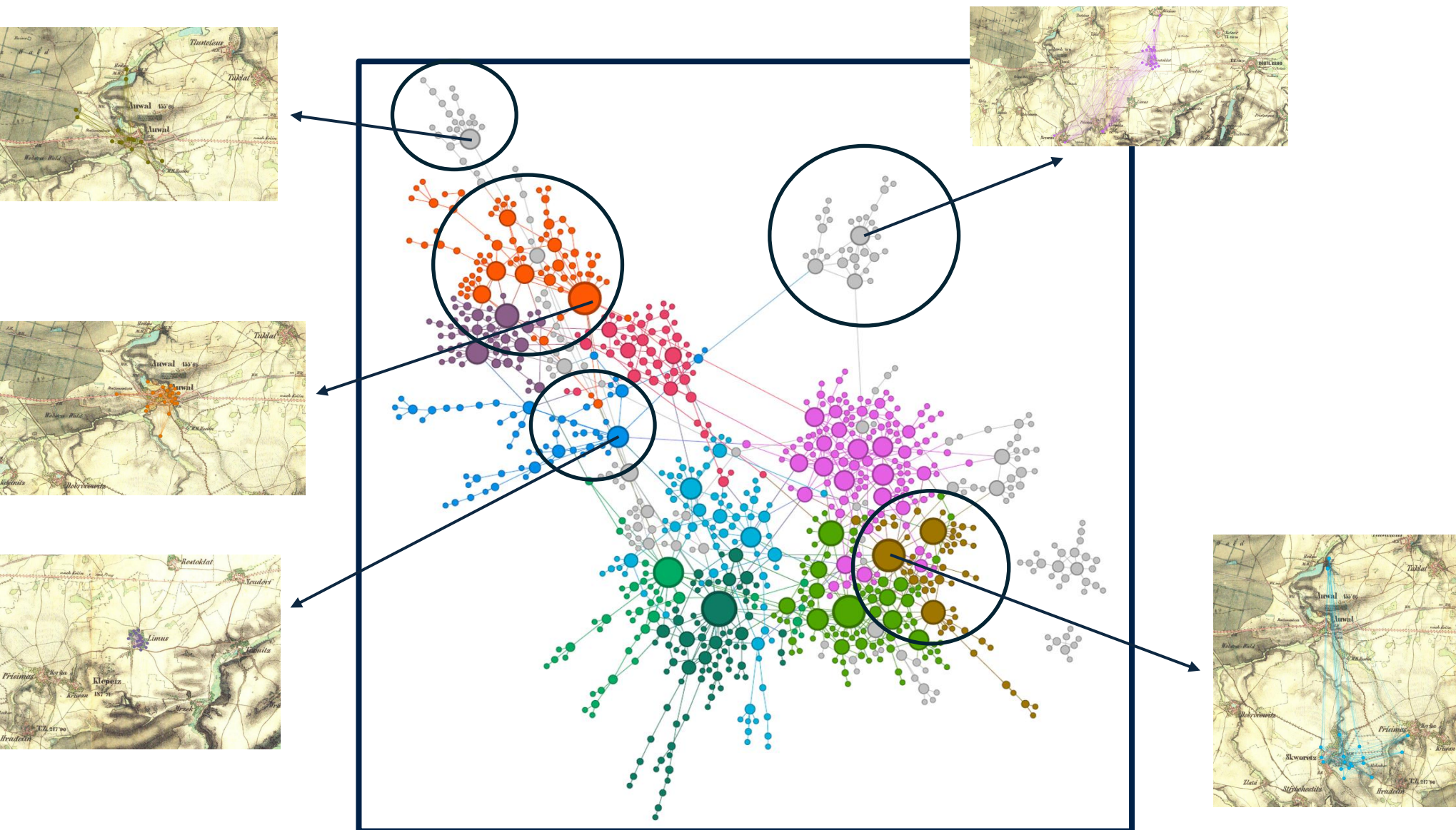

- rodina Václav Kedlíka mlynáře a Alžběty, r. N
- nenalezeny žádné vlastní děti
- kmotry 20 dětí (11 z nich přežilo své 5. narozeniny)

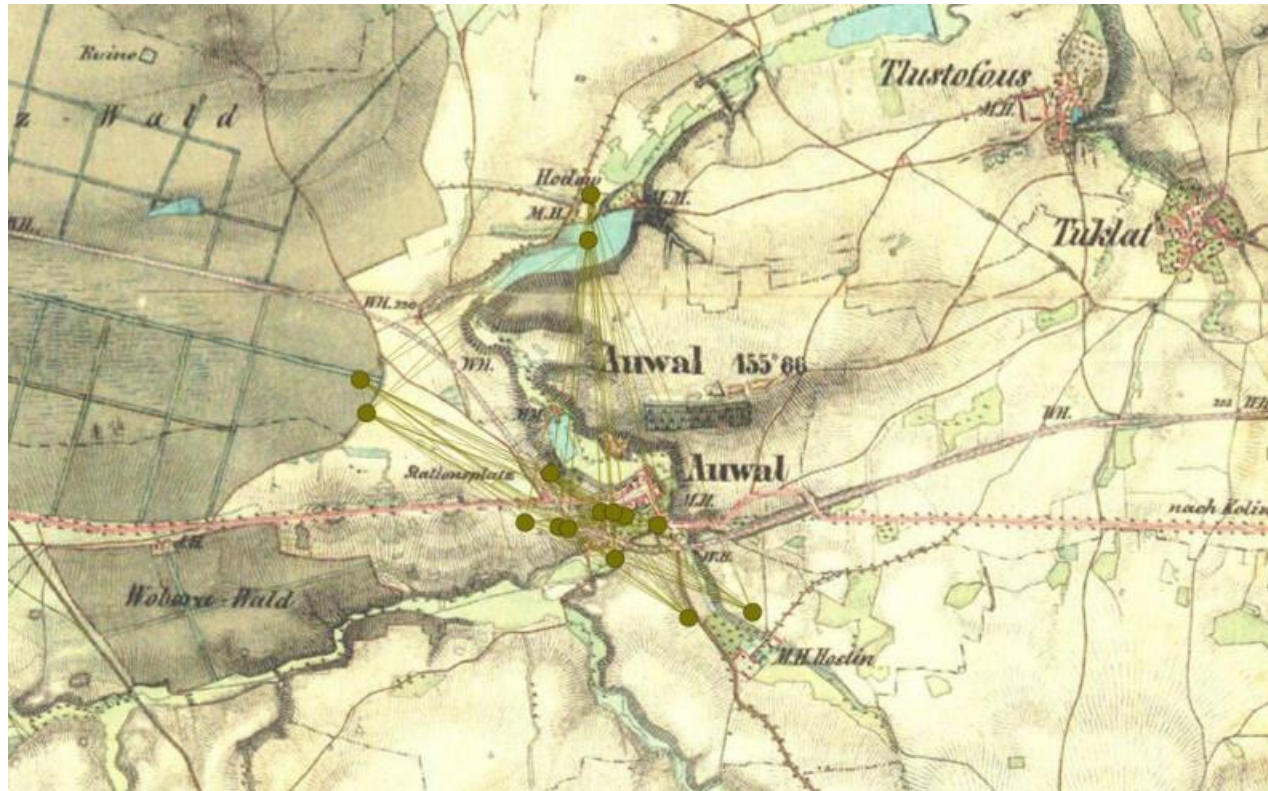
- rodina Jana Hladíka (*1835) gruntovníka a Josefy, r. Beranové
- 9 vlastních dětí (v době kmotrovství žily 4 děti)
- kmotry 16 dětí (10 z nich přežilo své 5. narozeniny)

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

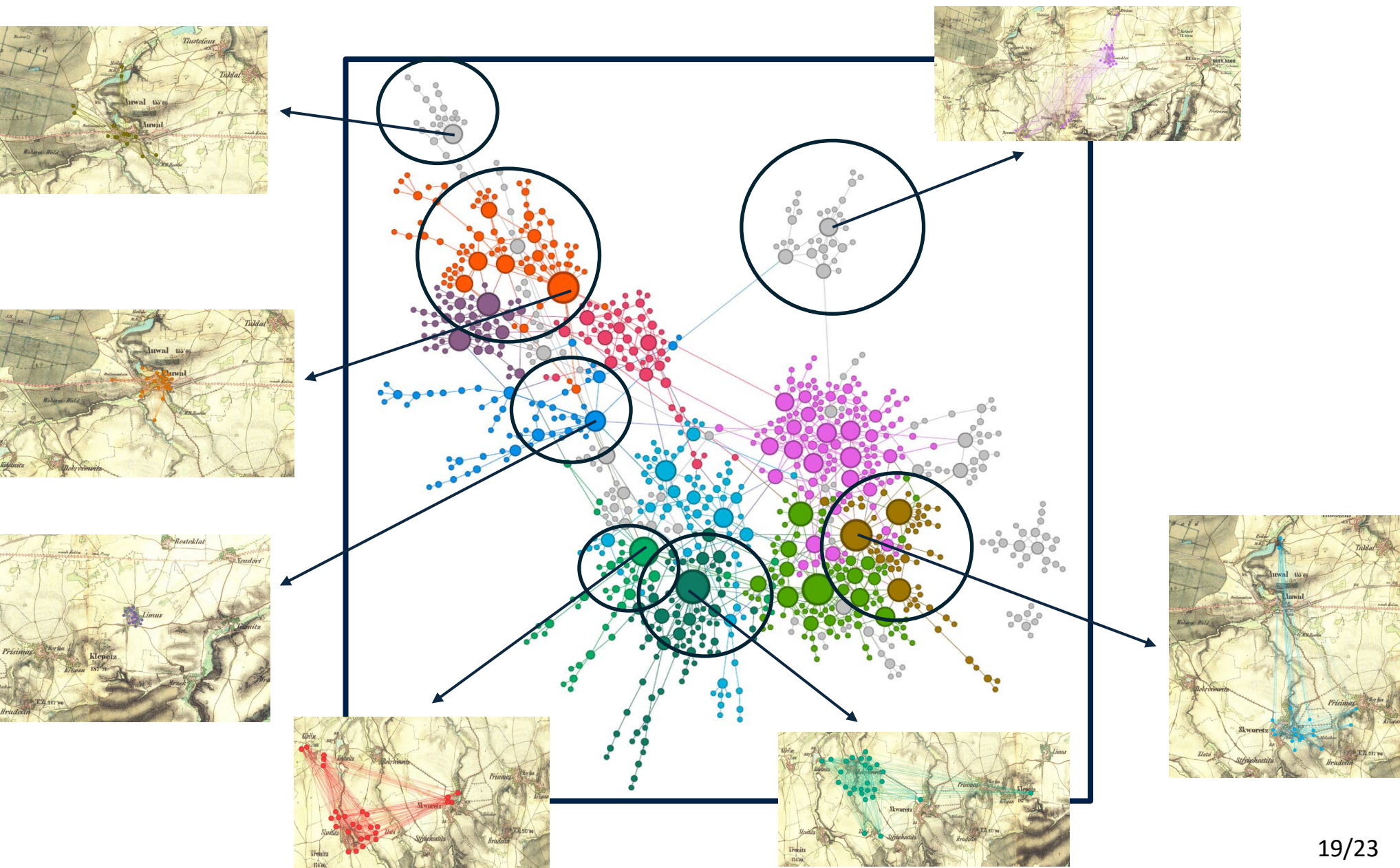

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

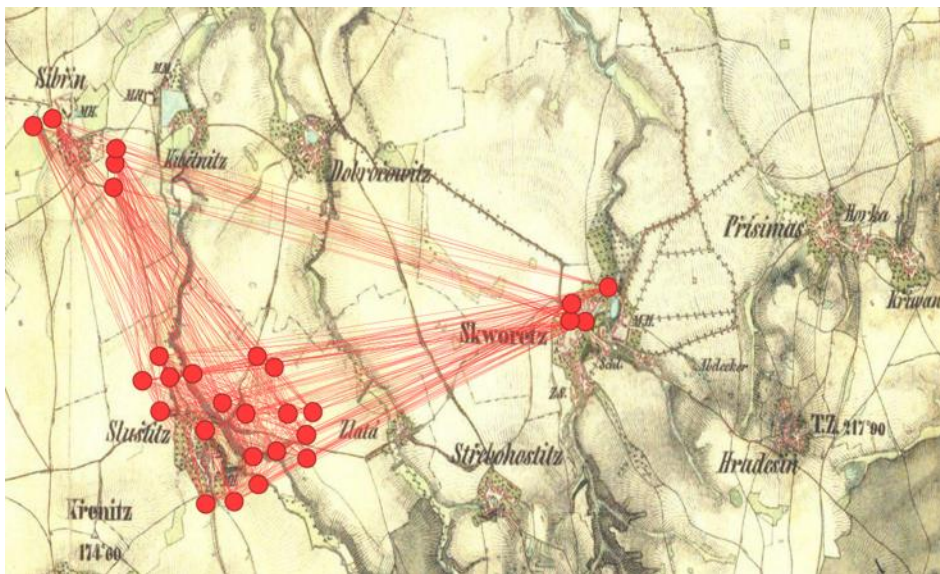
- František Stránský, řezník a kostelník
- nenalezeny žádné vlastní děti
- kmotr 15 dětí (10 z nich přežilo své 5. narozeniny; 5 z nich bylo narozených mimo manželství)

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

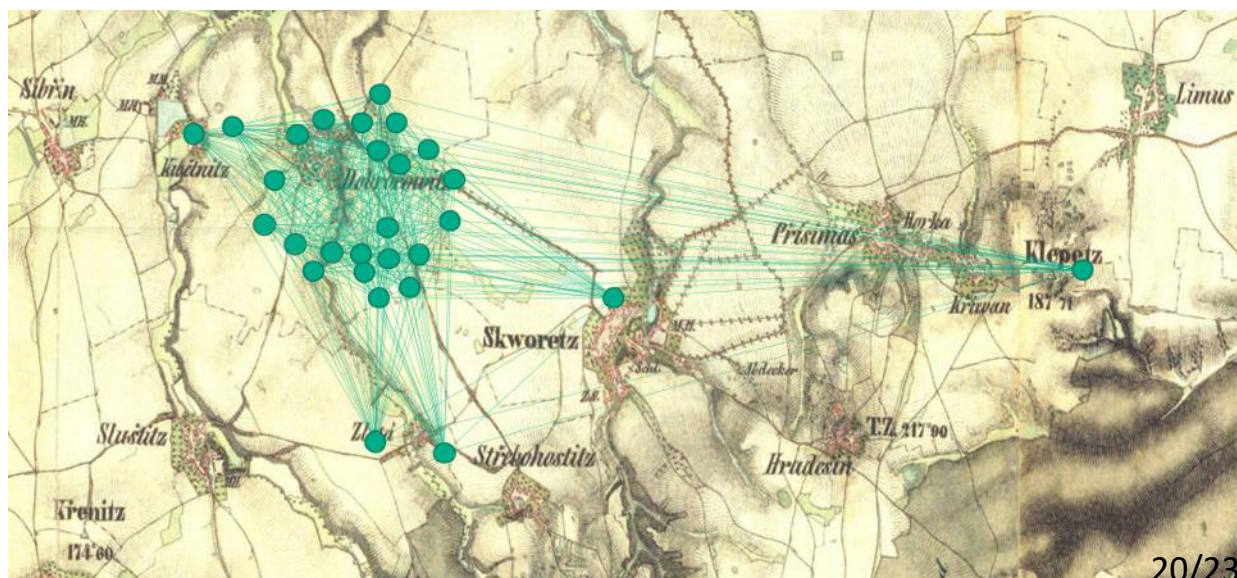

Výsledek III: vybraní centrální kmotři

- rodina Josefa Vaňka (*1829)
gruntníka a Antonie, r. Švarcové
- 6 vlastních dětí (v době kmotrovství
žily 4 děti)
- kmotr 28 dětí (16 z nich přežilo své
5. narozeniny)

- rodina Josefa Kopeckého
gruntníka a Anny, r. Kosinové
(*1833)
- 8 vlastních dětí (v době
kmotrovství žily 3 děti)
- kmotr 28 dětí (18 z nich přežilo
své 5. narozeniny)

- Kmotrovství vytvářelo vazby mezi rodinami, napříč statusy i lokalitami
- Objevovaly se centrální aktéři/rodiny, které propojovaly celou místní společnost
- Perspektiva dětí a kmotrů odhaluje tvorbu komunit z různých úhlů

Otázky pro další výzkum:

Jak se instituce kmotrovství vyvíjela v čase?

Jaký vztah byl mezi kmotrovstvím a příbuzenstvím?

Existoval vztah mezi kmotrovskou sítí a reprodukční strategií?

- Kmotrovství vytvářelo vazby mezi rodinami, napříč statusy i lokalitami
- Objevovaly se centrální aktéři/rodiny, které propojovaly celou místní společnost
- Perspektiva dětí a kmotrů odhaluje tvorbu komunit z různých úhlů

Otázky pro další výzkum:

Jak se instituce kmotrovství vyvíjela v čase?

Jaký vztah byl mezi kmotrovstvím a příbuzenstvím?

Existoval vztah mezi kmotrovskou sítí a reprodukční strategií?

**Sít zůstává – interpretace teprve začíná.
Duchovní příbuzenství není jen relikv matriky, ale
klíč k pochopení každodenní sociální reality
minulosti.**